

chartes, i suplement; res tampoc no tinc anotat dels dics. topogràfics dels depts. occitans; res en la toponímia major d'Occitània ni de la terra d'Oil; res en els glossaris dels *Docs. Ling.* de Paul Meyer ni en Pansier. Res en la toponímia gallega o portuguesa moderna, res en el riquíssim *Onomástico* de Cortesão. — ¹⁰ No sé si ho vaig treure de la 2.ª ed., Tolosa, 1890, o de la 1.ª En tot cas Duboul recull els seus noms de plantes en el Lluenguadoc: en part, almenys, l'Alt Lluenguadoc. — ¹¹ Tenint en compte la *-r-* de la variant *couscourilho* és inacceptable, per tant, l'explicació de l'*AlcM* com a metàtesi del poc estès i de sentit diferent *coscollina* (veg. infra, derivats), metàtesi ben difícil en un cas així (puix que *-ina* és un sufix molt més freqüent que *-yla* i no s'hauria deixat metatitzar), i idea refutada per les dues formes occitanes. — ¹² De fet el tractament fonètic *ky. -ch* no està d'acord amb la *-cc-* greco-ll. (i em sembla que la *-k* del bretó tampoc), però sembla que, en un manlleu, VHenry ho troba acceptable. Ernout-M. hi afegeix un irl. *coic*, que per cert no figura en les obres celtològiques citades, i n'hem de prescindir, essent això indicatiu d'un mot mal conegut i poc fiable. Ja fa més impressió la vasta quantitat de NPP en *Cocc-*, que emmagatzemen Holder i Dotin, provinents de l'antiga Gàl·lia i l'antiga Britània, en particular *Coccidios* nom d'un déu britànic, espècie de Mars, documentadíssim en les inscripcions de l'època imperial a tota la gran Bretanya. Però en fi, tot això coincideix només en un element tan breu *Coc-* o *Cocc-* que l'indici pot perfectament ser enganyós. — ¹³ Schuchardt, *Rom. Et.* (supra) i *BhZRPb.* vi, 10-13. Però no hi dubte que hi barreja coses molt diverses; d'ell depèn l'article del *REW*, 2424 (ací un val. *cuscuro* 'farinetes', errada de còpia per *cuscussó*, d'origen àrab). Sobre l'anav. *koskol*, etc. 'closca', veg. Mitxelena, *FonHl. Vca.*, 272, 273. Però estic convençut que això té un origen independent, veg. ací *closca* (CLOVA). Afegeim-hi *corcullo* 'pinyol', especialment el pinyolet de l'aranyó, a Panticosa (1966). En fi, a l'alta Vall Ferrera un *kuskólj* és un 'carràs d'avellanes' (Tor, 1932) i també això segurament s'ha de separar. — ¹⁴ Sobre l'origen mediterrani, veg. en particular el treball de Bertoldi, *Colonizzazioni nel Medit. Occidentale*, 221ss., on tracta de *coscoll* en relació amb *quisquiliae*.

Coscorra, *coscorrada*, *coscorrando*, *coscorro*, *coscorró*, onomatopeics, veg. *DCEC* (I, 923, COSCORRÓN) *Coscossoner*, V. *cuscussó* (ar.) *Cosdre* (*AlcM*) és una alteració del nom del rei armeni *Cosroes* *Cosecant*, V. *segat Cosfeyer* (*AlcM*); sembla error de lectura per *costeyer*, V. *costeir* (CUSTÒDIA)

COSÍ, mot comú amb l'oc. i fr. *cousin*, it. *cugino*, resultant d'una alteració, d'explicació incerta, del ll. *CONSOBRINUS* id.; probablement la combinació *CONSOBRINUS PRIMUS* (pròpiament 'cosí primer'), d'on resultà, per abreviació, el cast. *primo*, en llatí vulgar es

contragué en **CONSOBRIMUS* (cf. italià merid. *conzuprime*, *cussuprinu*), que fou primer modificada en *cosimprimo*, i després modificada en *cosin*, eliminant-se *-primo* 'primer'. □ 1.ª doc.: tant *cusina* com la forma mig-llatina *cusino*, ja en docs. del S. XI.

En un doc. de 1034, en un passatge enterament català, el testador deixa «ad Ermengars, *cusina* sua, berregà un, vermel<I>» (*Cartulari de St. Cugat* II, p. 193, en una altra versió del mateix doc., més llatinitzant, *cusina mea*, p. 192). Del masculí apareix en forma llatinitzada *meo cusino* dues vegades en un doc. barcelonès de 1076 (Bast.-Bass., 766). També en els grans clàssics medievals, com JoMartorell (Ag. II, 14, 144) o Jaume I (*Cròn. Ag.*, 195, 346), el qual ja oposa aleshores l'ús de la nostra llengua amb el del castellà, posant *sobriño* en la boca d'un noble aragonès al mateix temps que ell diu *cosí* en català.

Igual forma ha quedat en les llengües i dialectes de França —oc. ant. *cosi(n)*, fr. i oc. mod. *cousin*— i de la major part d'Itàlia, on l'it. literari *cugino* és constant des del S. XIII (*Tristano* de la Riccardiana), és la forma general i autòctona en els dialectes de Toscana i del Nord, i presenta l'evolució fonètica normal en la llengua (*TopHesp.* II, 59). S'estengué també antigament en els parlars aragonesos i fins castellans de l'extrem NE.: *kosina* en un doc. de 1062 de San Juan de la Peña (MzPi., *Orig.*, 44; Gili i Gaya, *Homen. a MzPi.* II, 101) i *cusina* apareix com a traducció castellana del ll. *consobrina* en les glosses de Sto. Domingo de Silos (n.º 222).

Per tal de distingir els cosins propis —fills de mares o pares germans— dels cosins de segon grau o més llunyans (p. ex. «*cosins dintre quart grau*», *CosíTort.*), es van usar diverses combinacions, de les quals la predominant ha estat *cosí germà*: ja es troba en el S. XIII, *cosina germana* en Desclot i en algun doc. anterior: «dix --- que aviets jagut ab vostra sor e ab vostra *co[s]sina germana*» en un doc. de c. 1251, segurament de l'Alta Ribagorça (Pere Pujol, *Docs. Vg. Urg.*, 16.20; acusació que devia ser bastant corrent, Bernat Metge la repeteix en el seu *Somni* i amb els mateixos mots. És d'ús freqüent en docs. literaris medievals: «s'ebra<s>aren molt dolsament Lancelot e Baorts e Laonel, cor *cosins jermans* éran, e sí s'amaven per natura», «alf à una *cosina* jarmane», Reixac (*Questa*, 2.18, 58.29); «Jesús --- ere fill de fuster, Josep; e qui eren sos *cosins germans*?: peyscadós ---», StVicentF (*Quar.*, 212.101); «*cosins germans*, fills de dos germans: patruelles; fills de dos germanes: consobri-ni», OPou (*TbPu*).

Cosí segueix essent mot d'ús general en tot el territori lingüístic, fins i tot el Capcir (*lus kuzis*, Formiguera, 1960) i Eivissa (PzCabrero, *cosí*). En els graus més apartats que el primer hi ha més varietat. En primer lloc, a causa de l'íntima combinació es va conservar, per molt de temps en la història de la llengua, la forma *cosin-germà* amb *-n* persistent (JoMartorell, Ag. I, 58, 125; II, 14); fins avui ben viva encara des de l'Ebre, fins al Sud de Val. (MGadea, *Terra del Xè* II, 70), i a Mallorca i Menorca, però també